

KOMISARZ WYBORCZY
W KIELCACH I

Kielce, dnia 29 kwietnia 2016 r.

DKC-870-1/16

Informacja
o uprawnieniach osób niepełnosprawnych
uprawnionych do udziału w referendach lokalnych dotyczących odwołania
organów jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji.

Komisarz Wyborczy w Kielcach I, w związku z referendum lokalnym dotyczącym odwołania organów jednostki samorządu terytorialnego przed upływem kadencji, informuje o uprawnieniach osób niepełnosprawnych uprawnionych do udziału w referendum, przewidzianych w przepisach ustawy z dnia 5 stycznia 2011 r. *Kodeks wyborczy* (Dz. U. Nr 21, poz. 112 ze zm.) w związku z art. 1 ust. 2 ustawy z dnia 15 września 2000 r. *o referendum lokalnym* (Dz. U. z 2013 r., poz. 706 z późn. zm.).

Osoby niepełnosprawne uprawnione do udziału w referendum biorą udział w referendum na takich samych zasadach, jak pozostałe osoby uprawnione do udziału w referendum, jednakże przysługują im poniższe uprawnienia.

I. Prawo do uzyskiwania informacji o referendum

Osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum wpisana do rejestru wyborców w danej gminie ma prawo do uzyskiwania informacji o:

- 1) właściwym dla siebie obwodzie głosowania;
- 2) lokalach obwodowych komisji do spraw referendum znajdujących się najbliżej miejsca zamieszkania osoby niepełnosprawnej, w tym o lokalach przystosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych;
- 3) warunkach dopisania osoby niepełnosprawnej do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w wybranym obwodzie głosowania;
- 4) terminie referendum oraz godzinach głosowania;
- 5) przedmiocie i pytaniu w referendum;
- 6) warunkach oraz formach głosowania.

Informacje, o których mowa wyżej, są podawane do publicznej wiadomości poprzez umieszczenie w Biuletynie Informacji Publicznej oraz w sposób zwyczajowo przyjęty w danej gminie.

Informacje te są także przekazywane przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) osobie niepełnosprawnej, na jej wniosek, telefonicznie lub w drukowanych materiałach informacyjnych, w tym w formie elektronicznej. We wniosku, o którym mowa, osoba niepełnosprawna podaje nazwisko, imię (imiona) oraz adres stałego zamieszkania.

II. Prawo do głosowania korespondencyjnego

Głosować korespondencyjnie mogą osoby niepełnosprawne uprawnione do udziału w referendum posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności w rozumieniu ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2011 r. Nr 127, poz. 721, z późn. zm.), w tym także osoby posiadające orzeczenie organu rentowego o:

- 1) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2, i niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2015 r., poz. 748, z późn. zm.);
- 2) niezdolności do samodzielnej egzystencji, ustalone na podstawie art. 13 ust. 5 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 3) całkowitej niezdolności do pracy, ustalone na podstawie art. 12 ust. 2 ustawy wymienionej w pkt 1;
- 4) orzeczenie o zaliczeniu do I grupy inwalidów;
- 5) orzeczenie o zaliczeniu do II grupy inwalidów;

a także osoby o stałej albo długotrwałej niezdolności do pracy w gospodarstwie rolnym, którym przysługuje zasiłek pielęgnacyjny.

Zamiar głosowania korespondencyjnego powinien być zgłoszony przez osobę niepełnosprawną wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) **najpóźniej w 20. dniu przed dniem referendum** (termin wydłużony zgodnie z art. 9 § 2 Kodeksu wyborczego).

Zgłoszenie może być dokonane ustnie, pisemnie, telefaksem lub w formie elektronicznej. Powinno ono zawierać nazwisko i imię (imiona), imię ojca, datę urodzenia, numer ewidencyjny PESEL osoby uprawnionej do udziału w referendum, oświadczenie o wpisaniu tej osoby do rejestru wyborców

w danej gminie, oznaczenie referendum, którego dotyczy zgłoszenie (referendum w sprawie odwołania wójta/burmistrza/prezydenta miasta i rady gminy/miasta przed upływem kadencji, odwołanie wójta/burmistrza/prezydenta miasta albo rady/sejmiku), a także wskazanie adresu stałego zamieszkania, na który ma być wysłany pakiet referendalny (*wzór stanowi załącznik Nr 3 do informacji*).

Do zgłoszenia należy dołączyć kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności. Jeżeli zgłoszenia dokonano ustnie, osoba uprawniona do udziału w referendum musi odrębnie przekazać orzeczenie urzędowi gminy.

W zgłoszeniu osoba uprawniona do udziału w referendum może zażądać przesłania jej wraz z pakietem referendalnym nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a.

Osoba uprawniona do udziału w referendum zostanie skreślona ze spisu w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania i ujęta w spisie osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie głosowania właściwym dla obwodowej komisji do spraw referendum, wyznaczonej dla celów głosowania korespondencyjnego na terenie danej gminy.

Osoba uprawniona do udziału w referendum, nie później niż 7. dnia przed dniem referendum, otrzyma z urzędu gminy pakiet referendalny, który zostanie doręczony wyłącznie do rąk własnych osoby uprawnionej do udziału w referendum, po okazaniu dokumentu potwierdzającego tożsamość i pisemnym pokwitowaniu odbioru.

Jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum nie może potwierdzić odbioru, doręczający sam stwierdzi datę doręczenia oraz wskaże odbierającego i przyczynę braku jego podpisu.

W przypadku nieobecności osoby uprawnionej do udziału w referendum pod wskazanym adresem doręczający umieści zawiadomienie o terminie powtórnego doręczenia w skrzynce na listy lub, gdy nie jest to możliwe, na drzwiach mieszkania. Termin powtórnego doręczenia nie może być dłuższy niż 3 dni od dnia pierwszego doręczenia.

W skład pakietu referendalnego przekazywanego osobie uprawnionej do udziału w referendum wchodzi: koperta zwrotna, karta lub karty do głosowania, koperta na kartę lub karty do głosowania, oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu na karcie do głosowania, instrukcja głosowania

korespondencyjnego i ewentualnie nakładka na kartę do głosowania sporządzona w alfabecie Braille'a — jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum zażądała jej przesłania.

Na karcie do głosowania osoba uprawniona do udziału w referendum oddaje głos, w sposób określony w informacji znajdującej się w dolnej części karty do głosowania. Należy pamiętać, że znakiem „x” są dwie linie przecinające się w obrębie kratki przeznaczonej na oddanie głosu.

Po oddaniu głosu kartę lub karty do głosowania należy umieścić w kopercie oznaczonej „Koperta na karty do głosowania” i kopertę tę zakleić. **Niezaklejenie koperty na karty do głosowania spowoduje, że karty do głosowania w niej się znajdujące nie będą uwzględnione przy ustalaniu wyniku referendum.**

Zaklejoną kopertę na karty do głosowania należy włożyć do koperty zwrotnej zaadresowanej na adres obwodowej komisji do spraw referendum.

Do koperty zwrotnej należy także włożyć oświadczenie o osobistym i tajnym oddaniu głosu. **Przed włożeniem oświadczenia do koperty należy wpisać na nim miejscowość i datę jego sporządzenia oraz własnoręcznie je podpisać. Niewłożenie oświadczenia do koperty zwrotnej lub niepodpisanie go spowoduje, że karta do głosowania nie będzie uwzględniona przy ustalaniu wyniku referendum.**

Kopertę zwrotną należy zakleić i nadać na adres obwodowej komisji do spraw referendum. **Nadanie polega na przekazaniu koperty zwrotnej przedstawicielowi Poczty Polskiej, w miejscu zamieszkania osoby uprawnionej do udziału w referendum głosującej korespondencyjnie.** Przedstawiciel Poczty Polskiej wyda osobie uprawnionej do udziału w referendum dowód nadania. **Nadanie koperty zwrotnej może nastąpić nie później niż ostatniego roboczego dnia przed dniem referendum.** Termin nadania koperty zwrotnej osoba uprawniona do udziału w referendum może ustalić w trakcie doręczania jej pakietu referendalnego.

Osoba uprawniona do udziału w referendum może, **do czasu zakończenia głosowania**, osobiście dostarczyć kopertę zwrotną do obwodowej komisji do spraw referendum, której adres znajduje się na kopercie zwrotnej.

Głosować korespondencyjnie nie mogą osoby niepełnosprawne uprawnione do udziału w referendum umieszczone w spisach osób uprawnionych do udziału w referendum w: obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki

zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych, a także osoby, które udzieliły pełnomocnictwa do głosowania.

III. Prawo do głosowania przez pełnomocnika

Osoby uprawnione do udziału w referendum posiadające orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności, o których mowa w części II informacji dotyczącej głosowania korespondencyjnego oraz osoby uprawnione do udziału w referendum, które najpóźniej w dniu głosowania ukończą 75 lat, mają prawo do głosowania za pośrednictwem pełnomocnika.

Pełnomocnikiem może być osoba wpisana do rejestru wyborców w tej samej gminie, co udzielający pełnomocnictwa do głosowania.

Pełnomocnikiem nie może być osoba wchodząca w skład obwodowej komisji do spraw referendum właściwej dla obwodu głosowania osoby udzielającej pełnomocnictwa do głosowania, mężowie zaufania; w zależności od odwoływanego organu odpowiednio radny, wójt (burmistrz, prezydent miasta) danej jednostki samorządu terytorialnego.

Pełnomocnictwo można przyjąć tylko od jednej osoby lub od dwóch osób, jeżeli co najmniej jedną z nich jest wstępny (ojciec, matka, dziadek, babka, itd.), zstępny (syn, córka, wnuk, wnuczka, itd.), małżonek, brat, siostra lub osoba pozostająca w stosunku przysposobienia, opieki lub kurateli w stosunku do pełnomocnika.

Pełnomocnictwa udziela się przed wójtem (burmistrzem, prezydentem miasta) lub przed innym pracownikiem urzędu gminy upoważnionym przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) do sporządzania aktów pełnomocnictwa do głosowania.

W celu sporządzenia aktu pełnomocnictwa osoba uprawniona do udziału w referendum **składa wniosek** do wójta (burmistrza, prezydenta miasta) gminy, w której jest wpisana do rejestru wyborców.

Wniosek należy **złożyć najpóźniej w 9. dniu przed dniem referendum. Wzór wniosku stanowi załącznik nr 4 do rozporządzenia** Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów

stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. tj. z 2015 r., poz. 1724) (zmodyfikowany wzór stanowi załącznik Nr 1 do informacji).

Do wniosku należy dołączyć:

- 1) pisemną zgodę osoby mającej być pełnomocnikiem na przyjęcie pełnomocnictwa — **wzór zgody na przyjęcie pełnomocnictwa stanowi załącznik nr 8** do rozporządzenia Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji wskazanego wyżej *(zmodyfikowany wzór stanowi załącznik Nr 2 do informacji)*;
- 2) kopię aktualnego orzeczenia właściwego organu orzekającego o ustaleniu stopnia niepełnosprawności, **jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum udzielająca pełnomocnictwa w dniu głosowania nie będzie miała ukończonych 75 lat**;

Akt pełnomocnictwa jest sporządzany w miejscu zamieszkania osoby uprawnionej do udziału w referendum lub w innym miejscu na obszarze danej gminy, jeżeli osoba uprawniona do udziału w referendum zwróci się o to we wniosku o jego sporządzenie.

Osoba uprawniona do udziału w referendum ma prawo cofnięcia udzielonego pełnomocnictwa. Cofnięcie pełnomocnictwa następuje przez złożenie najpóźniej na 2 dni przed dniem głosowania, stosownego oświadczenia wójtowi (burmistrzowi, prezydentowi miasta) gminy, w której sporządzono akt pełnomocnictwa, lub doręczenie takiego oświadczenia właściwej obwodowej komisji do spraw referendum w dniu głosowania.

Osoba uprawniona do udziału w referendum, która udzieliła pełnomocnictwa może głosować osobiście w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, jeżeli wcześniej nie oddał głosu pełnomocnik. Głosowanie osobiste przez osobę, która udzieliła pełnomocnictwa powoduje wygaśnięcie pełnomocnictwa.

Głosowania przez pełnomocnika nie przeprowadza się w: obwodach głosowania utworzonych w zakładach opieki zdrowotnej, domach pomocy społecznej, zakładach karnych i aresztach śledczych.

Szczegółowe zasady w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania określa rozporządzenie Ministra Spraw Wewnętrznych

i Administracji z dnia 28 lipca 2011 r. w sprawie sporządzenia aktu pełnomocnictwa do głosowania w wyborach: do Sejmu Rzeczypospolitej Polskiej i do Senatu Rzeczypospolitej Polskiej, Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej, do Parlamentu Europejskiego w Rzeczypospolitej Polskiej, do organów stanowiących jednostek samorządu terytorialnego oraz wójtów, burmistrzów i prezydentów miast (Dz. U. tj. z 2015 r., poz. 1724).

IV. Głosowanie w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum, w tym w lokalu dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych

Osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum może głosować w wybranym przez siebie lokalu obwodowej komisji do spraw referendum dostosowanym do potrzeb osób niepełnosprawnych na obszarze danej gminy. W tym celu powinna ona złożyć wniosek o dopisanie do spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie właściwym dla tego lokalu.

Wniosek składa się w urzędzie gminy najpóźniej w 5. dniu przed dniem referendum.

Osoba uprawniona do udziału w referendum zostanie skreślona ze spisu osób uprawnionych do udziału w referendum w obwodzie właściwym dla miejsca stałego zamieszkania.

Informacja o lokalach obwodowych komisji do spraw referendum dostosowanych do potrzeb osób niepełnosprawnych podana jest do wiadomości publicznej przez wójta (burmistrza, prezydenta miasta) w Biuletynie Informacji Publicznej gminy oraz w obwieszczeniu o numerach i granicach obwodów głosowania, zamieszczanym, najpóźniej w **30. dniu przed dniem referendum.**

V. Głosowanie w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum przy użyciu nakładki na kartę do głosowania sporządzonej w alfabecie Braille'a

Osoba niepełnosprawna uprawniona do udziału w referendum może głosować w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum przy użyciu nakładki lub nakładek na kartę do głosowania sporządzonych w alfabecie Braille'a.

W dniu referendum obwodowa komisja do spraw referendum wraz z kartą do głosowania wyda osobie niepełnosprawnej, na jej prośbę, nakładkę

na kartę. Po oddaniu głosu osoba uprawniona do udziału w referendum obowiązana jest zwrócić komisji obwodowej nakładkę na kartę.

VI. Korzystanie z pomocy innej osoby w trakcie głosowania w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum

Osobie niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum, na jej prośbę, może pomagać w głosowaniu w lokalu obwodowej komisji do spraw referendum inna osoba, w tym także niepełnoletnia. Pomoc ta może mieć tylko techniczny charakter; nie może ona polegać na sugerowaniu osobie uprawnionej sposobu głosowania lub na głosowaniu w zastępstwie tej osoby. Dopuszczalne jest, aby na życzenie osoby niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum w pomieszczeniu za zasłoną przebywała osoba udzielająca pomocy. Osobą tą nie może być członek komisji ani mąż zaufania.

Natomiast komisja jest obowiązana, na prośbę osoby niepełnosprawnej uprawnionej do udziału w referendum, do przekazania ustnie treści obwieszczeń referendalnych.

**Komisarz Wyborczy
w Kielcach I**

(-) Bożena Fabrycy